

המעשר בחשבון עשרת הטלאים. (13)

אין מעשרין מעשר בהמה?! (14)

ומקשינן עלה: **אי הכי**, שאתה חושש ליתום, אם כן, **מעיקרא נמי לא** יפרישו מעשר בהמה משום גזירה זו, ולמה רק בזמן הזה

אלא בהכרח, לא חשו לזה כי אפשר **בהכרזה** של בית דין שלא יכניסו יתום למנין המעשר. ואם כן, **הכא בזמן הזה נמי**, הרי **אפשר בהכרזה**, ולמה לא יעשרו!?

דבעלים הוא, דלא אשכחן דליתביה לכהן. הוסיף רש"י דבר זה, כדי לבאר למה נאכל לבעלים, ומיהו כבר נזכר בהערות שבהקדמה, שיש מן הראשונים הסוברים שמעשר בהמה לכהן הוא.

ב. נסתפק החזון איש [בכורות סימן כו את כ]: אם מעשר בהמה בלבד אינו עולה מחוץ לארץ, אבל בהמות שנולדו בחוץ לארץ והעלה עשרה מהם לארץ ישראל חייבים הם במעשר, או שמא בלידה תליא מילתא, כיון שנולדו בחוץ לארץ תחילת דינו לענין מעשר ליאכל במומו ולא להקרבה. ואמנם, אם נולדו בארץ ועישרן בחוץ לארץ נראה דלא יעלו, ואם הוציא את המעשר עצמו לחוץ לארץ נראה דיעלו.

ובמנחת חינוך [שם אות יח] האריך בכל ענין זה, ומסקנת דבריו היא, שהכל תלוי בשעה שנתחייב במעשר, ולא אזלינן בתר הלידה ולא בתר המעשר, ומשום דכל עיקר טעמו של רבי עקיבא הוא משום דמקיש מעשר בהמה למעשר דגן, ובמעשר דגן דבחוץ לארץ פטור ובארץ ישראל חייב, אין הדבר תלוי בגידול ולא במקום המעשר רק מקום שנקבע למעשר, אם כן, הוא הדין מעשר בהמה גם כן תלוי בזמן החיוב, אם נולדו בחוץ לארץ וגם עברו שמונה ימים בחוץ לארץ ואם כן, הקביעות למעשר היה בפטור פרח מיניה החיוב, אך אם נכנסו מחוסרי זמן לארץ ישראל ובארץ ישראל נתמלאו הימים, הוה להו נקבעו בארץ ישראל אף על פי שנולדו בחוץ לארץ, וחייבים. כן נראה לענ"ד ברור, [עכ"ל בקיצור ושינוי מעט].

יכניס יתום לדיר להתעשר, דאמר במתניתין [לקמן נו א]: הכל נכנסים לדיר להתעשר, חוץ מכלאים וטריפה ויוצא דופן ומחוסר זמן ויתום. ולהכי נקט רב הונא יתום טפי מכל הנ"י, משום דהתם גבי מילתיה [היינו לקמן נח ב בענין אחר, דאמר רב הונא, גזירה משום לקוח ומשום יתום], לא שייך למימר אלא לקוח ויתום.

ולכאורה תמוה: סוף סוף למה לא נקט הכא גזירה משום לקוח ומשום יתום. אך ראה בפירוש המיוחס לרש"י [לקמן סא א ד"ה בזמן הזה, שכתב וז"ל: לא סבירא ליה הא דרב הונא דאמר בריש פירקין, דהאידינא לא נהוג מעשר גזירה משום לקוח ויתום. ומבואר שגרס כן בגמרא, וראה שיטה מקובצת כאן.

ב. יש לעיין: והרי אף אם יכניס את היתום במנין לא נעשה שום איסור, שהרי בזמן הזה אין מקריבין את המעשר, ואין כאן אלא טעות באי קיום מצות מעשר, וכי משום טעות זו נבטל מצות מעשר בהמה לחלוטין!?

וביאר בשאגת אריה סימן ד: דילמא יהיה לו אחד עשר טלאים ואחד מהם יתום, וגזירה דילמא יצא היתום בתוך עשרה או בעשירי, ואתי למיטעי שהעשירי הוא מעשר והאחד עשר חולין, ובאמת העשירי הוא תשיעי, והאחד עשר הוא העשירי והוי מעשר, וכדאמר לקמן דף נט "העשירי מאליו הוא קדוש". כלומר, אף על גב דלא קרא לו שם עשירי, והוא ינהג כבהמה האחת עשרה מנהג חולין לגזו ולעבוד בו.

14. כתב המנחת חינוך [רפז יח ד"ה אך]: אינו מובן כלל, שכמה גזירות מצינו לחז"ל, וכל אחד

13. א. כתב רש"י: גזירה משום יתום, שלא